

## LAKIALOITE 13/2014 vp

### Rahankeräyslaki

#### *Eduskunnalle*

#### ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan säädettäväksi täysin uudistettu rahankeräyslaki, jossa luovutaan etukäteisluvista ja rahankeräyksien yleishyödyllisyyden edellytyksestä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

Aloite sisältää ehdotuksen nykyisen rahankeräyslain korvaavaksi uudeksi rahankeräyslaiksi. Uudistuksen tarkoituksena on muuttaa rahankeräyslakia menetelmä- ja kohdeneutraaliksi ilmoitusmenettelyksi nykyisen säädellyn hakumenettelyn sijaan. Lain tarkoituksena on kannustaa vapaaseen kansalaistoimintaan, innovaatioihin ja uusien rahoitusmuotojen, kuten joukkorahoituksen, käyttöönottoon. Lain tarkoituksena on myös aiempaa paremmin estää epärehellinen toiminta rahankeräysten yhteydessä.

Uuden lain myötä luvan saisi hakumenettelyn sijaan ilmoittautumalla rekisteriin. Keräyksen

voisi rekisteröidä luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Kansalaiset, viranomaiset ja tiedotusvälineet voisivat valvoa keräysten asianmukaisuutta viiveettä julkisen rekisterin avulla. Rahankeräys määriteltäisiin toiminnaksi, jossa yleisöön vetoamalla kerätään vastikkeetta tai "ajallisesti tai määrällisesti kohtaamattomalla vastikkeella" rahaa. Rahan lisäksi yleisöltä voisi kerätä myös "muuta rahan kaltaisia hyödykkeitä".

Ehdotetun rahankeräyksen soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät kolehti, naapuriapu, tavara-keräykset, testamenttilahjoitusten pyytäminen, syntymäpäivähuomionosoitukset ja kuolleiden muistamiset. Niin ikään elinkeinotoiminnan piiriin kuuluvat asiat, kuten sijoitukset tai ennakkoostot, jäisivät lain soveltamisalan ulkopuolelle.

#### PERUSTELUT

Valtiovalta on säädellyt rahankeräystoimintaa Suomessa tiukemmin kuin muissa Pohjoismaissa tai useissa Euroopan maissa. Lain tarkoituksena on ollut mahdollistaa rahankeräysten toimeenpano yleishyödyllisen toiminnan rahoittamiseksi ja estää epärehellinen toiminta rahankeräysten yhteydessä.

Lain perusteluissa todettiin, että yleishyödyllistä vapaata kansalaistoimintaa on tarpeellista edistää ja tukea sen yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi, koska toiminta suuntautuu kansalaisten tärkeiksi kokemien tavoitteiden toteuttamiseen. Toisaalta perusteluissa todettiin, että epäitsekkään lahjoitustarkoituksen kunnioittamiseksi ja lahjoitusvalmiuden säilyttämiseksi on ra-

han keräämiseen liittyvä epäasiallinen ja rikollinen toiminta kyettävä mahdollisimman tehokkaasti estämään. Rahankeräyksillä saatujen varojen käyttöä oli määrä kyetä valvomaan lupa- ja valvontaviranomaisten toimesta tehokkaasti.

Kumpikaan tavoitteista ei ole toteutunut. Nykyinen lainsäädäntö estää yhteiskunnallisesti merkittävää vapaata kansalaistoimintaa, koska säädelty lupamenettely rajoittaa ja hidastaa toimintaa kohtuuttomalla tavalla. Tavoiteltua valvonnan tehostamista ei ole saavutettu, koska viranomaisten resurssit eivät ole riittäneet valvontatiedoston perustamiseen, ja sen vuoksi myöskään kansalaisilla, muilla alan toimijoilla tai tiedotusvälineillä ei ole ajantasaista mahdollisuutta varmistua keräysten asianmukaisuudesta.

Lain säätämisen jälkeen on tapahtunut merkittävää teknistä ja yhteiskunnallista kehitystä. Internetin ja sosiaalisen median kehityksen

myötä kansalaisten suorat osallistumis- ja valvontamahdollisuudet ovat lisääntyneet ja helpottuneet. Toistuvat taloudelliset kriisit ovat luo-  
neet tarpeen uudentilaisille innovaatioille ja rahoitusmuodoille. Valtiovalta kannustaa niihin monilla toimillaan, mutta nykyinen rahankeräyslaki usein estää niitä toteutumasta käytännössä, ja siksi lakia on uudistettava.

Ei ole mielekasta vastata valvonnan puutteisiin lisäämällä viranomaisresursseja vaan tekemällä keräystoiminta julkiseksi. Tällöin valvonta tehostuu, koska kansalaiset ja viranomaiset voivat seurata kaikkia keräyksiä ja puuttua pe-  
toksiin välittömästi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:*

## Rahankeräyslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

### 1 §

#### *Lain tarkoitus*

Tällä lailla säädetään rahankeräysten järjestämisestä, niitä koskevasta rekisteröintivelvoitteesta sekä rekisteröintiä varten luotavan rekisterin perustamisesta.

### 2 §

#### *Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *rahankeräyksellä* toimintaa, jossa kerätään rahaa vastikkeetta tai ajallisesti tai määrällisesti lahjoitusta kohtaamattomalla vastikkeella;

2) *rahankerääjällä* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka pyytää lahjoituksia ennalta määrittelemättömältä tai laajalta ihmisjoukolta;

3) *rahankeräystilillä* tiliä tai palvelua, jota rahankeräjä käyttää keräykseen ja josta on tarvit-

taessa saatavissa yksiselitteinen luotettava tapahtumalistausta;

4) *rahankeräyksen tuotolla* yksittäisen rahankeräyksen yhteenlaskettua lahjoitusten summaa ennen kuin mitään kuluja on vähennetty;

5) *rahankeräyksen kuluilla* yksittäisen rahankeräyksen toteuttamisesta aiheutuneita kuluja ja kustannuksia;

6) *valvovalla viranomaisella* oikeusministeriötä.

### 3 §

#### *Lain soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan, kun rahaa kerätään yleisöön vetoamalla.

Tätä lakia ei sovelleta:

1) naapuriapuun tai varojen hankkimiseksi taloudellisissa vaikeuksissa olevan yksittäisen henkilön tai perheen auttamiseksi;

- 2) tavarakeräyksiin;
- 3) vetoamiseen yleisöön omaisuuden saamiseksi testamenttein;
- 4) hyväntekeväisyyshuutokauppoihin, tukikonsertteihin ja tukitilaisuuksiin;
- 5) yksityishenkilöiden merkkipäiväkutsujen ja -haastattelujen sekä kuolinilmoitusten ja muistokirjoitusten yhteydessä esitettyihin muistamispyyntöihin;
- 6) uskonnonvapauslaissa (453/2003) tarkoitetun uskonnollisen yhdyskunnan julkisen uskonnonharjoituksen yhteydessä siihen osallistuvien keskuudessa suoritettaviin kolehdin keräyksiin;
- 7) päiväkodin ryhmän, koululuokan tai vaikiintuneen opinto- tai harrasteryhmän suorittamiin rahankeräyksiin;
- 8) kokoontumislaisissa (530/1999) tarkoitettujen tapahtumien yhteydessä suoritettaviin rahankeräyksiin.

#### 4 §

##### *Rahankeräyksen rajoitukset*

Rahankerääjänä voi toimia Suomessa rekisteröity yhteisö tai säätiö. Yksityinen henkilö voi toimia rahankerääjänä yksittäisen henkilön tai perheen auttamiseksi.

Rahankeräystä ei voi järjestää tarkoitukseen, joka on ilmeisesti lain tai hyvän tavan vastainen.

#### 5 §

##### *Rahankeräysrekisteri*

Oikeusministeriö ylläpitää rahankeräysrekisteriä, johon talletetaan rahankeräysilmoitukseen sisältyvät tiedot. Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, jokaissella on oikeus saada rekisteristä jäljennöksiä sekä tietoja yleisen tietoverkon kautta. Tiedot tarjotaan myös koneluettavan rajapinnan kautta. Rahankeräyksiä koskevat tiedot pidetään saatavilla yleisessä tietoverkossa pysyvästi. Rahankeräysrekisteriin talletettujen tietojen säilyttämiseen sekä niiden saamiseen sovelletaan muutoin, mitä arkistolaissa (831/1994) ja viran-

omaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

#### 6 §

##### *Ilmoitusvelvollisuus*

Rahankerääjä on velvollinen tekemään rahankeräysilmoituksen ennen keräyksen aloittamista.

#### 7 §

##### *Ilmoitettavat tiedot*

Ilmoitukseen merkitään:

- 1) rahankerääjän tiedot: nimi, osoite, sähköposti sekä oikeushenkilön yhteys henkilön vastaavat tiedot;
- 2) keräyksen tarkoitus;
- 3) keräyksen tavoiteltuotto, mikäli tällainen on asetettuna tai määräytyy keräyksen tarkoituksesta;
- 4) arvioidut keräyskulut;
- 5) keräyksessä käytettävät tilit ja muut keräysvälineet tai -menetelmät;
- 6) keräyksen kesto tai tieto siitä, että kyse on toistaiseksi voimassa olevasta keräyksestä;
- 8) mikäli keräyksen onnistuminen on epävarmaa, miten kerätyt rahat on tarkoitus käyttää keräyksen alkuperäisen tarkoituksen epäonnistumessa; sekä
- 9) muut mahdolliset tiedot, jotka rahankeräyksestä halutaan antaa.

#### 8 §

##### *Tietojen päivittäminen*

Rahankerääjällä on velvollisuus ilmoittaa rahankeräysrekisteriin:

- 1) rahankeräyksen tuotto viimeistään 4 kuukautta tilikauden, kalenterivuoden tai keräyksen päättymisen jälkeen;
- 2) rahankeräyksen varojen käyttö suhteessa rahankeräysilmoituksessa ennakoituun arvioon;
- 3) tilintarkastusraportin ilmoittaminen, mikäli 8 §:n tilintarkastusvelvollisuus täyttyy;

4) oleelliset muutokset rahankeräystarkoituksessa, arvioituissa keräyskuluissa tai muissa keräyksestä annetuissa tiedoissa.

9 §

*Kirjanpito- ja tilintarkastusvelvollisuus*

Rahankerääjän on pidettävä erillistä kirjaa rahankeräystileille kertyneistä varoista ja säilytettävä niistä tiliotteet tai vastaavat tositteet kirjanpitolain (1336/1997) 2 luvun 10 §:ssä määritelty aika. Mikäli rahankeräyksen bruttotuotot ylittävät 30 000 euroa, on rahankerääjän pyydettävä erillinen toiminnantarkastus, ja jos rahankeräyksen bruttotuotot ylittävät 200 000 euroa, on rahankerääjän järjestettävä rahankeräyksestä erillinen tilintarkastus.

10 §

*Viranomaisen kielto-oikeus ja uhkasakko*

Rahankeräysten markkinointia ja tiedottamista koskeissa asioissa noudatetaan sekä luonnollisten henkilöiden että oikeushenkilöiden osalta kuluttajasuojalain (30/1978) 2 luvun säännöksiä soveltuvien osin.

11 §

*Keräystarkoituksen muuttaminen ja lahjoitusten palauttaminen*

Jos keräystarkoitus poistuu tai muuttuu olennaisesti, pitää siitä tehdä ilmoitus rekisteriin. Lahjoittajat voivat tällöin halutessaan ilmoittaa kerääjälle haluavansa peruuttaa lahjoitukset ja tätä varten tarvittavat maksutiedot. Anonyymeja lahjoituksia ei tarvitse palauttaa, ja näitä lahjoituksia tulee käyttää ensisijaisesti keräyksen lopettamisesta koituviin kustannuksiin.

12 §

*Keskeyttämismääräys ja oikaisun hakeminen*

Kuluttaja-asiamies voi määrätä kiellon jatkaa rahankeräyksen toimeenpanoa ja rahankeräyk-

sellä saatujen varojen käyttämistä, jos rahankeräyksen toimeenpanossa tai rahankeräyksellä saatujen varojen käyttämisessä epäillään menettävän tai menetellyn lain vastaisesti. Samoin edellytyksin kuluttaja-asiamies voi antaa määräyksen rahankeräystilin tarjoavalle taholle olla luovuttamatta kerättyjä varoja.

Kuluttaja-asiamies voi määrätä rahankeräyksen keskeytettäväksi, jos rahankerääjä on laiminlyönyt 6 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden. Lisäksi kuluttaja-asiamies voi määrätä rahankeräyksen keskeytettäväksi, jos sen tarkoitus on 4 §:ssä tarkoitetulla tavalla ilmeisesti lain tai hyvän tavan vastainen.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua kuluttaja-asiamieheltä siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Kuluttaja-asiamies voi myös vaihtoehtoisesti ohjeistaa rahankerääjää korjaamaan virheelliset tiedot ja tarvittaessa asettaa uhkasakon ohjeituksen noudattamisen varmistamiseksi. Uhkasakkomenettelyyn sovelletaan uhkasakkolakia (1113/1990).

13 §

*Rahankeräysrikkomus*

Rangaistus rahankeräysrikkoksesta ja lievästä rahankeräysrikkoksesta tuomitaan rikoslain (39/1889) 17 luvun 16 c ja 16 d §:n mukaan.

14 §

*Tietojensaantioikeus*

Kuluttaja-asiamiehellä on oikeus saada rahankeräysten toimeenpanemiseen välittömästi liittyviä tietoja ja rahankeräysten toimeenpanon valvonnassa tarpeellisia tietoja:

1) rahankerääjältä tai rahankeräyksen järjestämiseen käytettäviltä palveluntarjoajilta maksumatkaa sekä yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, toimitusjohtajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan yrityssalaisuuden estämättä;

2) luottolaitostoiminnasta annetun lain (121/2007) 141 §:ssä säädetyn salassapitovel-

vollisuuden estämättä talletuspankilta, jossa rahankeräystili tai luvan saajan muu pankkitili on;

3) viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä maksutta ja salassapitovelvollisuuden estämättä.

Kuluttaja-asiamiehellä on oikeus saada tämän pykälän 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettut tiedot myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan.

#### 15 §

##### *Tarkemmat säännökset*

Oikeusministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

- 1) rekisteriin ilmoitettavista tiedoista;
- 2) rekisterin teknisestä toteuttamisesta.

#### 16 §

##### *Voimaantulo*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 201 .

Tällä lailla kumotaan rahankeräyslaki (255/2006) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

#### 17 §

##### *Siirtymäsäännökset*

Ennen tämän lain voimaantuloa annetun rahankeräysluvan nojalla toimeenpantavan rahankeräyksen toimeenpanoon sekä sillä kerättyjen varojen käyttöön ja tilittämiseen sovelletaan rahankeräysluvan antamisajankohtana voimassa olleita säännöksiä sekä rahankeräysluvassa asetettuja ehtoja.

Lupa-asiaan, joka on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, mukaan lukien sellaista asiaa koskeva muutoksenhaku, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 25 päivänä maaliskuuta 2014

Mikael Jungner /sd  
Markus Lohi /kesk  
Kimmo Tiilikainen /kesk  
Annika Saarikko /kesk  
Jari Leppä /kesk  
Simo Rundgren /kesk  
Arto Pirttilahti /kesk  
Ari Torniainen /kesk  
Antti Kaikkonen /kesk  
Anu Vehviläinen /kesk  
Paula Lehtomäki /kesk  
Timo Kalli /kesk  
Sirkka-Liisa Anttila /kesk  
Mari Kiviniemi /kesk  
Antti Rantakangas /kesk

Eero Reijonen /kesk  
Timo V. Korhonen /kesk  
Eeva-Maria Maijala /kesk  
Mika Lintilä /kesk  
Tuomo Puumala /kesk  
Maria Guzenina-Richardson /sd  
Harri Jaskari /kok  
Eero Suutari /kok  
Jukka Kopra /kok  
Janne Sankelo /kok  
Elsi Katainen /kesk  
Esko Kiviranta /kesk  
Mirja Vehkaperä /kesk  
Mikko Savola /kesk  
Lasse Hautala /kesk

**LA 13/2014 vp — Mikael Jungner /sd ym.**

Mikko Alatalo /kesk  
Inkeri Kerola /kesk  
Seppo Kääriäinen /kesk  
Anne Kalmari /kesk  
Mika Kari /sd  
Suna Kymäläinen /sd

Tapani Mäkinen /kok  
Anne-Mari Virolainen /kok  
Lenita Toivakka /kok  
Heikki Autto /kok  
Sampsa Kataja /kok  
Tuija Brax /vihr